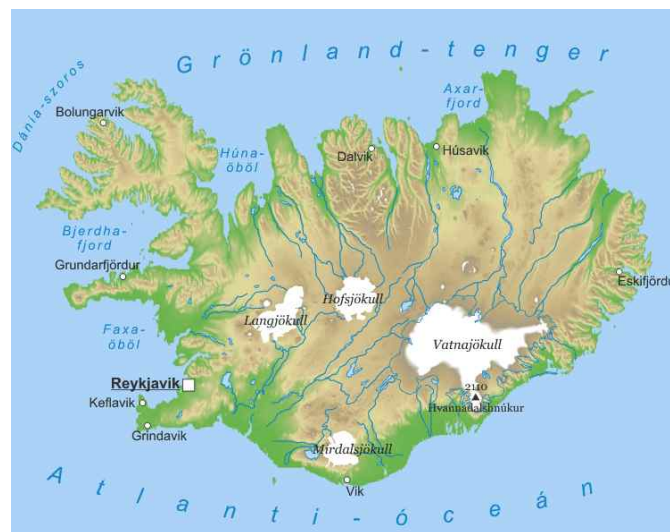

A juhtenyésztés és -tartás tanulmányozása Izlandon és Dániában

A **Leonardo da Vinci Program** LdV–HU–10–VEP–3006 számú, „Juhtenyésztés Izlandon és Dániában” című szakmai csereprogram segítségével nyolc juhtartó, illetve juhtenyésztést oktató szakember utazott 1-1 hét időtartamban Izlandra (2011. augusztus 7–14.) és Dániába (2011. augusztus 15–21.) a juhágazatok tanulmányozására. Az alábbi anyag a két országról, illetve juhágazatáról ad ismertetőt.

Izland

Izland igen fiatal **sziget**, kora mindössze 56 millió évre tehető, de manapság is formálódik, alakul. Európa második legnagyobb szigete 103 ezer km², az északi sarkkörtől délre fekszik. Itt található Európa legnagyobb összefüggő jégmezője, a „Vatnajökull”, amelynek mérete 8500 km² és helyenként 1000 m vastag.

Izland lakossága 320 ezer fő (népsűrűsége 3,1 fő/km²), melyből 93% a városokban él, és mintegy 7% a szigetország széli részén. A „város” fogalma azt jelenti, hogy 1500-2000 fős helység már nagyvárosnak tekinthető. Az ország fővárosa **Reykjavík**, ahol és annak vonzáskörzetében él az összlakosságból mintegy 200 ezer fő. A lakosság viking és kelta eredetű.

Izland **időjárása** szeszélyes, változékony. A csapadék igen egyenlőtlen elosztású, pl. a sziget közepén 150-250 mm az éves csapadék, más területeken akár 7-8000 mm eső/hó is eshet/hullhat. A bővizű folyók esésgörbéje kiegyenlített, így sok helyen igen kiszélesednek, majd vízesések jönnek létre. A

gleccserek olvadása folyamatos, sokszor a csapadékkal jelentős mértékben feldúsul, hatására a vízfolyás akár 1 km vagy még szélesebb árvízzé alakul, képes hidakat is elsodorni.

A januári középhőmérséklet kb. 0 °C, a júliusi sem melegszik 10-15 °C fölé. (Mi augusztus hónapban „kánikulát” tapasztaltunk 16-20 °C-kal és napsütéssel.) Gyakori az északi szél, a levegő igen tiszta, esetenként hűvös.

Egész Európában itt van a legtöbb hóforrás (vékony a földkéreg), ezért mindenütt meleg vízzel fűtenek, melyet igen magas hőmérsékleten akár 60 km-re is elvezetnek.

A **mezőgazdálkodás** természetes feltételei változóak, helyenként kedvező, több térségben kedvezőtlen. Az ország területének 23%-át fedi növénytakaró, és csak 1,3% a művelt terület aránya. A lakosság 2,5-3%-a dolgozik a mezőgazdaságban. Főbb növényeik a burgonya, a répa és a takarmánynövények. A szabadföldi termesztés mellett egyre nagyobb alapterületen és mennyiségben állítanak elő paradicsomot, uborkát, paprikát stb. üvegházi védelemben. Az olcsó fűtéssel szőlőt és banánt is termelnek.

A fűvet az állatok legeltetésére hasznosítják, a gondosan vágott és fólia-bálázott szénából szenázst készítenek a téli takarmányozáshoz.

A tenyésztett állatok fajai között a juh dominál, de nagyszámú ún. izlandi lovat, helyenként főleg tejelő típusú és kevesebb hús típusú szarvasmarhát is lehet találni.

Szakosított, zárt telepeken tartanak sertést és baromfit. Kis létszámú rénszarvas- és prémesállat-populáció is fellelhető.

Jelentős mennyiségű lazac, bálna- és cápahús is bekerül a humán táplálkozásba.

Az **izlandi juh** a világ legrégebbi és „leghomogénebb fajtájú”, hosszú gyapjas állata. A vikingek 1100-1200 éve telepítették be a szigetre, azóta csak zárt állományú szelekciót alkalmaztak. A juhok jellemzői: finom csontozatúak, közepes termetűek, szívósak, „értelmesek”, figyelmesek és gyors mozgásúak. Az egészséges anyák 12-14 éves korukig ellenek, mintegy 90-95%-ban kettes, hármas ikreket. A bárányok kis születési súllyal jönnek a világra, de gyors a növekedési erélyük. A kifejlett kos 90 kg, az anya 60 kg súlyú.

Az állatok border collie fajtájú juhászkutyával jól terelhetőek.

A kb. 420 juhtartó átlagos életkora 52 év, az átlagos juhlétszám 400 állat. A 2008. évi felmérés szerint 455 ezer juh legelt a szigeten, melyből 358 ezer volt az anyajuh. 1980. évben volt a legnagyobb létszám: 828 ezer, illetve 685 ezer. (Érdeemes megemlíteni, hogy 2007. évben 77 ezer izlandi ló legelt a juhok mellett.)

A juhágazat hústermelése a maximumot úgyszintén 1980. évben érte el 13 534 tonnával, mely 2007-re 8 644 tonnára csökkent.

Az egy főre eső juhhús-fogyasztás 1980. évben 43,5 kg volt, 2007. évben már csak 22,3 kg [mellette a sertéshús-fogyasztás 5,4 kg-ról 19,6 kg-ra, a baromfi-hús-fogyasztás 3,9 kg-ról 24 kg-ra (!) emelkedett]. Érdekes, hogy az izlandiak egyben lóhús-fogyasztók is, 1980-ban 3,3 kg, 2007. évben 2,1 kg volt az egy főre jutó érték.

Mára kb. 20 kg/fő-re csökkent a juhhús-fogyasztás.

A skandináv országok között az izlandi juhhús-fogyasztás még így is kiemelkedő (Norvégiában kb. 6 kg/fő, a dánok, finnek és svédek juhhús-fogyasztása többé-kevésbé azonos a magyarokéval).

A **Bjarteyjarsandurban** működő családi farm intenzív kapcsolatot tart az agrárturizmussal. A vállalkozás juhot és lovat mutat be az érdeklődőknek. Saját boltjukban biokésztermékeket árúsítanak, sőt igény szerint biotermékekből helybeni étkezést is tudnak biztosítani.

A család kb. 640 létszámú juhállománnyal rendelkezik. Évenként egyszer, május hónapban elletnek, a bárányokat legelőn nevelik, majd szeptemberben értékesítik. Az anyajuhokat évente kétszer, októberben és márciusban nyírják. Az istállózott időszakban, decemberben végzik a mesterséges termékenyítést.

A juhállomány téli takarmányszükségletét június és augusztus hónapok között takarítják be, és fóliával borított körbálában – többnyire – a szabadban tárolják.

Egyéb állataik: lovak, juhászkutyák (border collie), nyúl, szabadtartásos tyúkállomány. A területükhöz tartozik még a természetes tengerpartvonal.

Az agrárturizmus vonatkozásában a (gyermekes) családok látogatása mellett iskolai csoportokat is fogadnak. A látogatók bepillantást nyernek az állattenyésztésbe, a farmon előállított ételféleségekbe, bemutatják az érdeklődőknek a természetes környezetmegóvás lehetőségét.

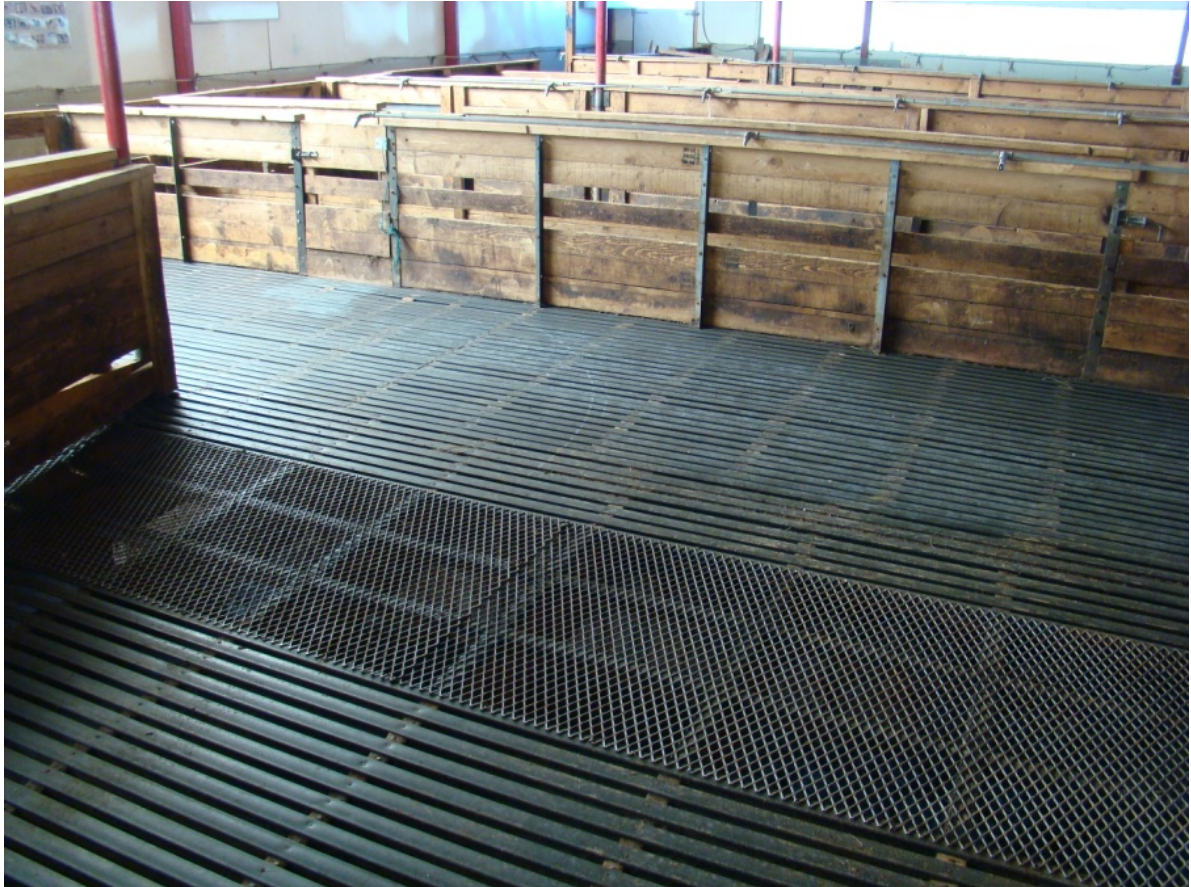
A turisták egy napra vagy hosszabb időszakra érkeznek. Ekkor a család kempingjében, hegyi jellegű családi nyaralójában kapnak elhelyezést. Az ún. „galleri”-szolgáltatás lehetőséget biztosít a (kis)térség kézművességének megismerésére: a helyben főzött sör, a különféle hús- és halkészítmények ízlelésére, vásárlására. A csoportok igénye szerint élőzene hallgatására is sor kerülhet. Jelentős érdeklődés tapasztalható a karácsonyi vásárok iránt is.

A környezetvédelem vonatkozásában a következők megvalósításában jeleskednek:

- fő termékük a bányahús-előállítás, az egészséges biohústermelés az elsődleges feladatuk,
- a talajerózió jellegzetes izlandi probléma, minden lehetőség szerint igyekeznek a vékony termőréteget helyben tartani,
- minimalizálják a farmon keletkezett szemét mennyiségét, amit lehet, újrahasznosítanak,
- segítik a fenntartható környezetfejlődés gyakorlatát, előadással ismertetik annak lehetőségét,
- a belföldi turizmus gyorsan fejlődő „iparág”, a résztvevők figyelmét felhívják környezetük/térségük védelmére,
- Izlandon nagymértékű a lakosság városokba települése, ezért fontos az urbanizálódott emberekkel újra megszerettetni és észrevetetni a természeti értékeket, azok óvására tanítani a látogatókat.

Összegezve: az agrárturizmus célja az érdeklődők visszavezetése a „gyökerekhez”.

Az **izlandi felföld** az ország egyötödét kitevő, szinte teljesen lakatlan terület, megközelítőleg 20 ezer km². Ezeken a területeken 3 hónapig ingyen legelhetnek a juhok.

Ezek a régiók egyéb mezőgazdasági művelésre alkalmatlan, legeltetésre viszont többé-kevésbé alkalmas füves területek. Az extenzív legelők mellett egyre nagyobb területen találunk elsimított táblákon vetett, intenzív legeltetésre vagy fűszénázs készítésre alkalmas kiváló minőségű gyeppopulációt.

A juhok helyben tartása érdekében minden legelőt dróthuzalokkal vagy nagy lyukbőségű drótszövettel, illetve elektromos kerítéssel körbekerítenek. Az állatok őrizetlenül, szabadon legelnek, mert a szigeten nincs ragadozó, aminek táplálékforrása lenne a juh.

Az állattartók összefogva, együtt telepítik ki a juhokat, és kéthetente egymás között elosztva járnak ki ellenőrizni az állományt. Ősszel – a behajtáskor – népünnepélyt rendeznek, vidám mulatság közepette válogatják szét a legelőről érkező juhokat.

A téli időszak októbertől áprilisig tart, amikor a betárolt takarmányt hasznosítják.

A téli tartást zárt istállókban végzik. A padozat kialakításában kétféle technológiát alkalmaznak.

Az egyik az ún. **„mélyalmos”** tartás. Ebben az esetben az istálló padozata nincs szilárd résszel fedve, hanem a lávahomok terítésre rossz minőségű szalastakarmánnyal almoznak. A szűk közlekedő út mellett „etető bokszokba” rakják le a takarmányozásra szánt szálas takarmányt. A közlekedő folyosót és az etető bokszokat időnként emelni szükséges, amit a földémhez erősített felsőpályás emelőrendszerrel oldanak meg. A nyári időszakban markológépekkel végzik az istálló kitrágyázását.

A másik technológiában **rácspadlóra** helyezik a benn tartózkodó állatállományt. E rendszerben a bélsár a rácspadló alatti (3-5 m mély) térbe hull le, ahonnan úgyszintén gépi segítséggel szállítják az érett trágyát a művelt területek talajerőpótlására.

A juhtartás mellékjövedelem-forrása a **gyapjú**. Izland téli éghajlati viszonya megkívánja a gyapjúöltözékek használatát.

A hölgyek kézzel fonnak, szőnek, készítenek kesztyűt, sálát, sapkát, pulóvert és ruhákat. A termékek jellegzetes mintázatban készülnek, és a széllel szemben védelmet nyújtanak. Sok gyermekjáték is gyapjúból készül.

Dánia

Dánia területe 43 094 km². A felszíne annyira sík terület, hogy legmagasabb pontja 173 m, átlagos tengerszint feletti magassága 30 m. Éghajlata mérsékelt, nedves és felhős, hűvös nyár és enyhe tél jellemzi.

Dániában a mezőgazdaság meghatározó szerepet tölt be. A dán mezőgazdaság alapja a tudásalapú gazdaság. Így pl. az állattenyésztésben teljesen gépesített, ember nélküli rendszerek működnek, az információtechnológia a vidéki élet szerves részévé vált.

A mezőgazdasági termelés folyamatosan koncentrálódik, hatékonysága pedig nő. A farmgazdaságok száma 1960-ban még 196 ezer volt, ami 1990-re 70 ezerre mérséklődött, majd 2010-ben 57 ezerre csökkent.

A farmtulajdonosok magasan képzett szakemberek, akik a hatékonyságot az állatjóléti intézkedések figyelembe vételével érik el. A dán gazdálkodók fokozatosan olyan tevékenységre térnek át, amelyek egyféle üzemszerkezetre, ill. munkamódszerre korlátozódnak. Az ilyen nagyfokú specializáció megnövekedett termelékenységhez vezetett.

Dánia 2,7 millió hektár megművelt területtel rendelkezik, amely a művelhető terület 66%-a. Ebből a rét, legelő 17%-ot tesz ki.

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya 3,1%.

Folyamatosan növekszik a biogazdaságok száma és a művelt terület nagysága, valamint az állatlétszám. 2002. évben az összes mezőgazdasági terület 5,5%-a bioművelésben volt, azóta megközelíti a 8%-ot. Ezzel Dánia az EU országai között az első öt között szerepel.

Dánia önellátási foka 300%, így jelentős mennyiségű a saját fogyasztói igényen felüli mennyiség. A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó ágazat a teljes dán export 21%-át teszi ki.

A dán termék és az élelmiszer-biztonság színvonala világelső.

A dán szövetkezeti társulás is igen sikeres. A dán modellre jellemző, hogy több gazdaság végez el valamilyen gazdasági műveletet, amely a tagok tevékenységét segíti, a vállalkozás gazdaságosságát javítja, de a gazdaságok egymástól függetlenek maradnak. A tag és a szövetkezet között kettős kapcsolat alakul ki: a tag a szövetkezet tulajdonostársa, ugyanakkor üzletfélként használja a szövetkezet szolgáltatásait, élvezi a vele járó előnyöket. A szövetkezet Dániában érdekközösség, ugyanakkor tevékenységi kötődést jelent, oszthatatlan közös vagyontulajdon jellemzi, a magas piaci részesedés, valamint a technikai színvonal és a műszaki fejlesztés teszi lehetővé sikeres működését. A dán típusú szövetkezet az azonos érdekű tagok csoportosulása!

Dániában földet csak egyén birtokolhat, és minden egyén önállóan gazdálkodik.

A **juhtenyésztés** és **-tartás** az egyik legfontosabb területe a dán mezőgazdaságnak.

A **dán lapály juhok** a régi lapály juhoktól származnak. A lapály juhok közepes testméretűek, hosszú lábak és hosszú test jellemzi őket. A gyapjú többnyire fehér színű (90%), mintegy 10%-a barna. A test fehér, a barna foltok az arcon és a farok részen találhatóak.

A kosok 10%-a szarvalt, az arc és a lábak többé-kevésbé gyapjúval borítottak. A hosszú gyapjúsálak átlagos átmérője 33,6 mikron. A zsíros gyapjú súlya átlagban 3,5 kg. A gyapjút takarók és szőnyegek készítésére használják. A felnőtt kosok marmagassága 70 cm, az anyáké 65 cm, az átlagos élősúly 80 kg (kosok), illetve 50-60 kg (anyák). Ellésenként az átlagos alomszám 1,5 bárány, majd a választási létszám 1,33. Az átlagos vágási súly 20 kg.

A dán lapály juhokat több jól izmolt, külső megjelenésében tömegesebb fajtájú juhokkal keresztezik, vagy azokat saját fajtájukban tartják. Ilyenek:

A **suffolk** jó legelő képességgel rendelkező húshasznú juh. Keresztezésének célja a vágóbárányok izmoltságának javítása, illetve a végtermék-előállításához a terminál kosok biztosítása.

A fajtát kiváló anyai tulajdonságok, jó tejtermelés és 1,6-1,8%-os szaporaság jellemzi. A bárányokat 350-400 g/nap átlagos súlygyarapodás jellemzi. Kifejlett korban az anyák 75-90 kg, a kosok 90-130 kg súlyúak.

A **texel** juh fajtaátalakító keresztezéssel javítja a hazai juhok izmoltságát, hús típusúvá formálását. Tenyésztésének célja a fehér színű végtermékhez apai partner biztosítása, a végtermék-bárányok hizalmasságának és vágóértékének javítása. A fajtisza tenyésztés célja a hazai populáció létszámának növelése és a törzstenyészetek részére magas genetikai értékű kosok előállítása.

A fajtára jellemzően a bárányok napi súlygyarapodása 320-380 g közé esik. Jó anyai tulajdonságához, nevelő készségéhez tartozik az 1,5-1,7 ikerellési %.

Kifejlett korban az anyák 60-70 kg, a kosok 90-100 kg tömegűek.

A juhágazat is jelentős %-ban hozzájárul a **bio-/öko gazdaságok** egyre nagyobb számú táborához. Ennek egyik példája a **Grantofteguard** ökofarm és - múzeum. A farmon 400 db anyajuh és 400 db limuzin hús típusú szarvasmarha található. A napi munkát a belga (ardeni) lovak segítik. A juhok az év nagy részét a kiváló fűösszetételű és sűrűségű legelőn töltik. A legelőről nyírás után, októberben tereplik a juhokat a hodályba, ahol háremeket alakítanak ki és vemhesítenek. Az anyajuhok suffolk és texel, a kosok dán lapály fajtájúak.

A törzsállományban és a bárányok között megbetegedés ritkán fordul elő, amely a magas szervezeti ellenálló-képességnek köszönhető. A bárányokat húsvét és karácsony előtt értékesítik. A gyapjút Angliába exportálják.

A takarmányt helyben, biominősítésben állítják elő, és a fűszénázs körbálákat fóliába csomagolva tárolják.

Az ökofarmon nagyszámú érdeklődő megfordul, az állattenyésztés és növénytermesztés tanulmányozása mellett igen sokan a termékekből készült ebédeket/vacsorákat is igénybe veszik. Az üdítőitalok mellett biosör is szerepel az itallapon. Az agrárkörnyezethez skanzen is tartozik, ahol a múlt építészeti stílusát és mesterségeit szemlélheti az érdeklődő.

Vallolamban található Dánia legnagyobb létszámú juhállománya (2400 db texel típusú juh). A farmer nemcsak a juhok iránt elkötelezett, hanem a természetvédelemben is jeleskedik. A gazdaság minden vonatkozásban mintaértékű. A legelőgazdálkodás, a takarmánynövény termesztése és az állattartás mindegyike megfelel az ökomínősítés feltételének. A juhtartás technikája és technológiája magas műszaki színvonalú az állatvédelem figyelembe vételével.

Adatrögzítése és állatválogatása elektronikusan történik. A vágóbárányokat a legkedvezőbb tőzsdei áron értékesíti.

A juhok az év nagy részét a legelőn töltik, a vemhesítés is itt zajlik november 21. és december 19. között. Januárban kerül az állomány a juhstállókba, akkor történik a nyírásuk. Februárban ultrahangkészülékkel végeznek vemhességvizsgálatot, és a magzatok száma szerint külön csoportokba válogatják az anyákat. A vemhes állatok a szálas- és erjesztett takarmányhoz abrakot (árpa, granulátum) is kapnak. Az ellés előtt négy héttel az abrakhoz szóját és ásványi anyagot is kevernek.

Az elletés egyedi bokszokban (évente egyszer) történik. Az újszülöttek köldökcsomóját fertőtlenítik, farkukat gumigyűrűvel csonkolják, majd krotáliával (1 euró!) azonosítják. Almozásra jó minőségű árpaszalmát használnak.

Az ellés után az anyák bányáikkal legelőre kerülnek. Az egy bányát nevelő anya gyengébb minőségű, a két vagy három ikerbányával rendelkezők kiváló minőségű legelőn élnek. A bányák a gyepen nőnek fel takarmány-kiegészítés nélkül. A bányák választása 15-16 hetes korban elektronikus válogató karám segítségével történik.

A farm növénytermesztése 4 éves vetésforgóban biztosítja a juhok ökotakarmányát (1. év: árpatermés; 2. év: fehérheretermés; 3. év: fűtermés; 4. év: ugar).

A **Knuthenlundban** az ökojellegű tejelő juh- és kecsketenyészetben korszerű fejőberendezéssel nyert tejből sajtfeleségeket és egyéb tejtermékeket (pl. ízesített joghurtokat) készítenek. A gazdaság szerves része az öko-, agroturizmus-rendszernek, ahol a látogatók igényes színvonalú üzletben vásárolni is tudnak a farm termékeiből. A vállalkozó számos hazai és nemzetközi díjjal rendelkezik.

Az állattenyésztéshez 1000 ha termőföld/legelő tartozik. A farmon 600 keletfríz fajtájú juhot és 150 szánentáli fajtájú kecskét tartanak.

A juhok és a kecskék hat csoportban, különböző időben kerülnek vemhesítésre. A „folyamatos elletés” biztosítja a folyamatos tejellátást.

A bányák és gidák hat- hétig szopnak, ez idő alatt nem fejik az anyákat, majd a választás után a hím ivarú bányák/gidák értékesítésre kerülnek, a nőivarúak az állományfejlesztést szolgálják.

Az állatokat naponta kétszer fejik. Takarmányozásukra 11 féle növényt tartalmazó kiváló minőségű szénát és ásványianyag-kiegészítőt használnak. Tavasztól ősziig a legelők biztosítják a zöldtakarmányt.

A tüdő- és bélparaziták ellen vakcináznak, a beteg állatokat karanténban homeopátiás szerekkel kezelik. Csülökbetegség ritkán fordul elő.

A keletfríz juhok 300 l/laktációs időben 5,5%-os zsírtartalmú, a szánentáli kecskék 700 l/laktációs időben 3,5%-os zsírtartalmú tejet termelnek.

Gangsagerben egy rendezett, szakmai vonatkozásban példaértékű vállalkozás található. A farmer 57 ha földterületen gazdálkodik, 450 db lacaune × dorset keresztezésű anyajuhhal rendelkezik. Állományában – természetes fedezettetéssel – kétévente háromszor ellet.

Bárányoztatási technológiáját amerikai példa alapján alakította ki. Az elletés zárt térben, boksokban történik. Állományában gyakori az ikerelés (kétévente 5-6 bárány/anya). Az ellés utáni csülökápolást követően az anyák és bárányaik legelőre kerülnek. A választás 45-66 napos korban történik, a növedékeket átlag 45 kg-os súlyban vágatják, majd németországi hentesboltokban, éttermekben értékesítik.

Az anyajuhok nyírását április hónapban végzik.

Betegségek ritkán fordulnak elő (kivétel a varas szájfájás), a paraziták ellen folyamatosan védekeznek. A többi juhtartóhoz hasonlóan a farmer is elektromos kerítés között tartja az állatait, melynek különlegessége, hogy egyes karóknál vízvételi lehetőséget is biztosítanak. További újdonság, hogy a juhállományban szamár is található, melynek jelenléte (hangja) megakadályozza, hogy húsevő ragadozók rabolják a főként fiatal állatokat.

Berit Killerich juhtartó nevét érdemes megjegyezni, ugyanis 600 db-os juhállományával az agro-(öko-) turizmus egyik dániai központját üzemelteti. Farmjára naponta bejelentett látogatók érkeznek, számukra show-jellegű bemutatót tart (terelés kutyákkal, állatrögzítés, gyapjúnyírás, csülökápolás, bárányítás szopókás üvegből stb.), majd házában bemutatja a gyapjúból készíthető ruházati termékeket, játékokat. A bemutatók ökovacsorával zárulnak.

Berit Killerich nemzetközi hírnevet is szerzett, EU pályázatok résztvevője.

Összegezve:

Izland

- a juhokat importfajták nélkül is lehet jól izmolt, jó fejlődési erélyű állománnyá tenyészteni,
- évi egyszeri elletésnél is elérhető a 180-190%-os ikerellés,
- a magas szaporulati arány csak jó minőségű és beltartalmú takarmánnyal érhető el,
- a juhhodályok rácsozott padozata megakadályozza a gyapjú elszíneződését és a lábvégbetegségeket,
- a gyapjú kivételesen nagy szerepet kap az öltözködésben,
- a kb. 20 kg/fő/év juhhúsfogyasztás nagyban hozzájárul az egészséges (bio-) táplálkozáshoz.

Dánia

- a szántóföldi vetésforgót a juhtartás szolgálatába állították,
- az ökojuhtartás terjed, és gazdaságos,
- az ökoturizmus iránti igény folyamatosan növekszik,
- csak legelőn nevelt, kb. 35-40 kg súlyú bányák kerülnek vágásra,
- programozott elektronikai rendszert használnak az állatok mérésére és válogatására,
- a biohús és -tejtermékek előállítására prioritást élvez.

A tapasztalatok hazai hasznosíthatósága:

- a juhlegelők szükség szerinti öntözése,
- a juhhúsfogyasztás jelentős mértékű emelése,
- a bioállattartás kialakítása és a termékek reklámozása, fogyasztása,
- az ikerellések növelése,
- a juhszálakarmányok fóliába csomagolása, tárolása,
- a juhállományok bemutató jellegének terjesztése,
- a juhhús több csatornás értékesítése,
- az agroturizmus hazai reklámozása, mértékének növelése.

Köszönet illeti a Tudás Alapítványt, hogy lehetővé tette a tanulmányút létrejöttét és megvalósulását.

Prof. Dr. Mucsi Imre

Csobán Mihály

Perei Gábor